

Ethisch omgaan met AI, hoe bedoel je?

Ik weet wat AI is; dat is ChatGPT!

Weet jij wat AI precies inhoudt?

"Ja, dat is ChatGPT toch?"

Ja ChatGPT of andere AI tools, maar in de bredere zin kan AI data waarnemen, verwerken, interpreteren en erop reageren om een specifiek doel te bereiken. Daarnaast kan AI zijn eigen gedrag aanpassen door de gevolgen van zijn eerdere gedrag te analyseren. Met andere woorden, AI kan op basis van geleerde data conclusies trekken, als gevolg daarvan handelingen uitvoeren, de uitkomsten hiervan analyseren, zijn gedrag bijsturen en dit alles beredeneren en plannen.

Maar wat is het risico hiervan dan?

"Oké, dat is toch juist goed? Ik zie hier niet het risico van."

Tegenwoordig is het bijna onmogelijk om online platforms, producten en diensten te gebruiken zonder digitale bewaking, zoals het volgen van gebruikersactiviteiten, het monitoren van social media gedrag en het traceren van locaties. Omdat AI datasets kan waarnemen, verwerken, interpreteren, op reageren en beredeneren, kan dit in combinatie met digitale bewaking leiden tot de creatie van profielen, het controleren van handelingen en het maken van voorspellingen. Daarnaast geven wij regelmatig vrijwillig informatie over onszelf of anderen aan AI-platforms zoals ChatGPT en Copilot. Bedrijven achter AI zijn vaak niet transparant over welke informatie wordt verzameld, waarvoor deze wordt gebruikt en hoe wij deze kunnen verwijderen. Hierdoor kunnen onze profielen vol staan met medische, financiële of politieke gegevens. Het AI-bedrijf zelf, of partijen aan wie deze informatie is doorverkocht, zou hiermee beperkingen kunnen opleggen aan onze vrijheid, ons kunnen manipuleren of zelfs identiteitsdiefstal en fraude kunnen plegen, zonder dat we het doorhebben.

"Ach ja, mijn probleem dan. Zolang ik een 5.5 haal haha."

Ja, vind je dat? Wist je dat het mannenbrein gemiddeld groter is en meer hersencellen heeft dan het vrouwenbrein? Stel dat iemand met een profiel waarin is opgeslagen dat hij tegen vrouwenrechten is, een vraag stelt aan een AI-platform waarop dit het antwoord is. Als dit platform beïnvloed wordt door een kwaadaardige partij met dezelfde overtuigingen, dan zouden ze bewust verdere context achterwege kunnen laten om deze persoon te manipuleren en deze gedachten te versterken. Want hij zou kunnen gaan geloven dat mannen slimmer zijn dan vrouwen en dat vrouwen daarom niet geschikt zijn voor leiderschap of überhaupt voor werk.

En ook al boeit het jou niet, ik weet zeker dat de persoon die je voor je schoolopdracht hebt geïnterviewd en waarvan je de transcriptie zomaar in AI hebt ingevoerd, het wel boeit. Je stagebedrijf zal denk ik ook geen gat in de lucht springen wanneer ze erachter komen dat je vertrouwelijke informatie in AI hebt verwerkt.

AI als bron, dat maakt toch niet uit?

"Oké, ik moet goed nadenken over welke informatie ik deel met AI, dat is duidelijk. Maar ik gebruik AI meestal als ik informatie niet kan vinden op Google of soms als ik geen zin heb om zelf te zoeken. Dat maakt toch niet uit?"

AI kan razendsnel grote hoeveelheden en ingewikkelde data analyseren en verwerken om antwoord te geven op je vraag, maar wat het niet doet, is ethisch nadenken.

"Ehm, wat bedoel je met ethisch nadenken?"

Ethiek gaat over zich gedragen volgens maatschappelijke normen en waarden. Dus ethisch nadenken betekent nadenken over of iets goed of fout is, gebaseerd op deze normen en waarden. Dit kan gaan over iets makkelijks, zoals de ernst van kindermishandeling, tot een ingewikkeldere situatie, zoals het bepalen of uitspraken terechte conclusies zijn of vooroordelen. En dat is precies wat AI niet doet. Veel moderne AI-systemen maken namelijk gebruik van woordvectoren. Om het eenvoudig uit te leggen, kun je het zien als een ruimte waar woorden die als gelijkwaardig worden gezien dicht bij elkaar staan dan woorden die als verschillend worden beschouwd. Denk bijvoorbeeld aan 'man' en 'dokter', en 'vrouw' en 'verpleegkundige'. Of dit terechte of onterechte conclusies zijn, daar kan AI niet over nadenken en dat kan dus leiden tot maatschappelijke vooroordelen in zijn resultaten.

Hoe bedoel je, AI is niet altijd representatief?

"Oké, duidelijk. Ik moet goed nadenken over wat ik met AI deel en of er geen maatschappelijke vooroordelen zijn in de antwoorden die het aanbiedt. Is dat het?"

Bijna! Daarnaast is het belangrijk om te weten dat AI leert van de beschikbare informatie, van informatie die het gegeven wordt of van informatie die zijn gebruikers aanbieden. Deze vertegenwoordigt lang niet alle verschillende groepen mensen. Sterker nog, uit onderzoek is gebleken dat vrouwen momenteel minder gebruikmaken AI dan mannen. Dit kan zorgen voor verkeerd gegenereerde informatie in bepaalde contexten.

Daarnaast de meeste AI-platforms getraind om altijd antwoord te geven. Dit betekent dat als ze geen antwoord in de databases of op het internet kunnen vinden, er een risico is dat ze zelf antwoorden gaan verzinnen. Daarom is het erg belangrijk om de informatie die je van AI krijgt altijd te fact-checken.

Je hebt toch wel door als een AI-antwoord niet klopt?

"Oké, maar als je logisch nadent, heb je toch wel door als iets fout of een vooroordeel is? Ik bedoel, als we het over het vrouwenrechten voorbeeld hebben, er zijn zoveel vrouwen die dezelfde functie of een hogere functie hebben dan mannen. Dan bedenkt je toch wel dat er iets mist of niet klopt aan het antwoord?"

Dat bedenken heet dus ethisch nadenken, en dat gebeurt niet altijd. AI-antwoorden kunnen vaak erg overtuigend en wetenschappelijk geloofwaardig overkomen. Dit zorgt ervoor dat we deze antwoorden als objectief zien, wat leidt tot een automatiseringsbias.

"En dat is?"

Dat betekent dat gebruikers minder kritisch nadenken over de resultaten die AI hen geeft in vergelijking met hoe kritisch ze nadenken over antwoorden die ze van mensen krijgen. Je zou kunnen zeggen dat dat normaal is, omdat AI veel objectiever is dan de mens, maar zoals ik net heb uitgelegd, is dit dus niet waar. AI wordt gemaakt door de mens en leert van de mens, waardoor onze vooroordelen ook in AI zitten. En wat nou als deze vooroordelen of onjuiste informatie expres verspreid worden om ons te manipuleren en dit ook nog eens je eigen vooroordelen valideert? Zou je het dan doorhebben?

"Nee."

Maar hoe kan ik dan ethisch omgaan met AI?

"Oke, ik snap wat je bedoelt. Maar, hoe kan ik dan ethisch omgaan met AI?"

Ik weet het, ethisch omgaan kan best vaag klinken, maar het is eigenlijk best simpel toe te passen. Hier zijn een paar stappen die je kunt volgen.

- **Kies verstandig welk AI-platform je gebruikt.** Kies verstandig welk AI-platform je gebruikt. Het is belangrijk om een geïnformeerde keuze te maken en niet zomaar voor ChatGPT te kiezen omdat iedereen het doet. De voorwaarden doorlezen of uitgebreid onderzoek doen naar het platform, daar heeft niemand zin in. Wat je wel kunt doen, is de naam van het platform opzoeken op het internet en kijken wat er in artikelen over wordt gezegd. Is het positief of negatief? Zijn er risico's om rekening mee te houden, of juist interessante functies?
- **Denk kritisch na over de antwoorden die AI geeft.** Denk kritisch na over de antwoorden die AI geeft. AI is een hulpmiddel, geen bron. Neem niet zomaar alles aan wat het genereert. Wees je bewust van mogelijke fouten, maatschappelijke vooroordelen en beperkingen. Gebruik AI als startpunt en doe altijd zelf verder onderzoek
- **Houd controle.** AI heeft geen empathie en houdt hier dus ook geen rekening mee in zijn analyse. Wees altijd degene die beslissingen maakt. Jij bent verantwoordelijk voor de gevolgen van deze keuzes, niet AI.
- **Denk goed na over welke informatie je met AI deelt.** Wees voorzichtig met wat je met AI deelt en deel geen persoonsgegevens! Gebruik je AI om je tekst te verbeteren? Bedenk dan of de informatie niet te gevoelig is om te delen. Dit kan onder andere bedrijfsinformatie, informatie met geheimhoudingsplicht, financiële informatie, persoonlijke en medische gegevens, wachtwoorden, juridische documenten, politieke of religieuze overtuigingen en seksuele oriëntatie zijn. Is dit niet het geval? Zorg er dan voor dat namen van personen of bedrijven uit de tekst worden verwijderd.
- **Wees je bewust van je eigen maatschappelijke vooroordelen.** Wees je bewust van je eigen maatschappelijke vooroordelen. Gebruik AI niet om je eigen vooroordelen te bevestigen of te verdedigen, maar sta open om te leren en te reflecteren.
- **Copilot.** Gebruik Copilot! Dit platform is namelijk goedgekeurd door de HU en is gratis te gebruiken als HU-student of medewerker. Je kunt het vinden in de M365-applicatie door in de menubalk op 'Apps' te klikken wanneer je bent ingelogd met je studenten- of medewerker account.

"Hm, oké, deze punten klinken best logisch. Hier kan ik wel wat mee."

Ethisch omgaan met AI, dat ga ik doen!

Iedereen gebruikt AI. Het is snel, makkelijk en heeft veel mogelijkheden. We willen het gebruik van AI dan ook zeker niet afraden, maar het is belangrijk om bewust te zijn van de nadelen. Zo kan niet nadenken over wat je deelt met AI ervoor zorgen dat jouw persoonlijke gegevens gebruikt worden voor profilering, controle en het maken van voorspellingen. Als dit in verkeerde handen valt, kunnen partijen hiermee je vrijheid beperken, je manipuleren en identiteitsdiefstal of fraude plegen. Daarnaast zijn niet alle AI-antwoorden waar, representatief voor alle groepen mensen, en kunnen door woordvectoren maatschappelijke vooroordelen bevatten. Daarom is het belangrijk om ethisch om te gaan met AI. Denk goed na over wat je deelt, hoe je de antwoorden interpreteert, en doe altijd verder onderzoek!

"Oké, thnx voor deze tips! Ik was ook zeker niet van plan om te stoppen met AI, maar ik zal er vanaf nu bewuster mee omgaan!"